

Vergaderjaar 2008–2009

17 050

Misbruik en oneigenlijk gebruik op het gebied van belastingen, sociale zekerheid en subsidies

Nr. 369

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR JEUGD EN GEZIN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 maart 2009

Tijdens het debat met uw Kamer van 17 maart jl. inzake mogelijke fraude met kinderbijslag van uitwonende kinderen in Marokko en Turkije, hebt u aangegeven op korte termijn een spoeddebat te willen voeren.

Ter voorbereiding op het debat geef ik u hierbij als verantwoordelijk bewindspersoon voor het beleid en de regelgeving inzake de Algemene kinderbijslagwet (AKW), inclusief de vaststelling van uitvoerings- en handhavingsbeleid, mede namens de bewindspersonen van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, nadere informatie over de status en de voorlopige uitkomsten van de SVB-evaluatie die aanleiding was tot het debat van 17 maart. Daarnaast informeer ik u in algemene zin over het beleid van SZW om handhaving internationaal mogelijk te maken. Naar aanleiding van het verzoek van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 19 maart jl. aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zend ik u hierbij het interne werkdocument toe.¹ Vooropgesteld moet zijn dat fraude met de kinderbijslag misbruik van collectieve voorzieningen en publieke middelen impliceert en het draagvlak voor deze regeling ondermijnt. De inzet is dan ook dat onrechtmatigheden en fraude ook in het buitenland intensief worden opgespoord.

Internationale handhaving

Handhaving is een belangrijk onderdeel van het regeringsbeleid ten aanzien van sociale zekerheid. Om hieraan ook internationaal uitvoering te geven heeft SZW in de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het maken van handhavingsafspraken door middel van verdragen en memoranda of understandings, in het bijzonder met landen waaruit grote groepen (arbeids)migranten afkomstig zijn. Deze bilaterale afspraken hebben tot doel om tot samenwerking en gegevensuitwisseling te komen met buitenlandse instanties met het oog op een effectieve handhaving van regelingen in de sfeer van sociale zekerheid en arbeidsmigratie. Daarnaast wordt ook op EU-niveau het Nederlandse internationale handhavingsbeleid nadrukkelijk voor het voetlicht gebracht.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Op grond van de op 1 januari 2000 in werking getreden Wet beperking export uitkeringen (Wet BEU) kan Nederland alleen nog maar uitkeringen exporteren als met het desbetreffende land handhavingsafspraken verdragsrechtelijk zijn gewaarborgd.

In het verdrag dienen bindende afspraken te worden opgenomen over wederzijdse ondersteuning bij de controle en verificatie van het recht op uitkering. Voorts dient te worden afgesproken dat, indien nodig, de controle in het andere land zelfstandig ter hand wordt genomen.

Ook in de bilaterale verdragen met Marokko en Turkije zijn handhavingsbepalingen opgenomen. Op grond van die bepalingen voeren de attachés in Marokko en Turkije onderzoeken uit, zoals ook in het kader van de verstrekking van de AKW ten behoeve van uitwonende kinderen. De medewerking van de Marokkaanse en Turkse autoriteiten was daarbij goed.

De thans aan het licht gekomen mogelijke fraudegevallen tonen aan dat de handhavingsafspraken resultaten beginnen af te werpen, zij het nog niet voldoende. Het uiteindelijke resultaat van effectieve handhaving moet immers zijn dat daadwerkelijk een einde komt aan fraude en misbruik.

Binnen de EU is de juridische basis voor de export van uitkeringen en voor samenwerking en steunverlening tussen lidstaten op het terrein van de sociale verzekeringen neergelegd in de Europese Verordeningen (EEG) nrs 1408/71 en 574/72. Deze verordeningen zullen naar verwachting volgend jaar worden vervangen door de nieuwe Verordening (EG) nr. 883/04 en bijbehorende toepassingsverordening. In de onderhandelingen over deze nieuwe verordeningen heeft Nederland nadrukkelijk ingezet op een effectieve handhaving. Op dit punt zijn ook goede stappen gezet, bijvoorbeeld over de verificatieprocedure van door andere landen afgegeven documenten.

Naar de feitelijke effectiviteit van de tot nu toe gesloten verdragen en memoranda of understanding inzake handhaving wordt door het ministerie van SZW thans onderzoek gedaan. Op basis hiervan vindt een strategische oriëntatie plaats op internationale handhaving.

De uitkomsten van het onderzoek zullen worden meegenomen bij de beantwoording van motie Van Hijum/Blok¹ (beroep van migranten op het sociale stelsel; aanpak misbruik en fraude). Op deze motie en de moties Ormel² (beperken van de export van kinderbijslag naar andere EU-landen), Dezentjé Hamming-Bleumink c.s.³ (kinderbijslag ten behoeve van kinderen uit polygame huwelijken) en Van de Camp/Kamp⁴ (o.a. ingroei-model sociale zekerheid) zal het kabinet zoals toegezegd voor 1 juli a.s. antwoorden.

Uitvoering en onderzoek bij de SVB en de status van de evaluatie

De SVB voert in het kader van de AKW regulier handvondingsonderzoek uit in het buitenland en rapporteert hierover in de SVB-jaarverslagen. Daartoe behoort ook het handvondingsonderzoek naar schoolgaande kinderen in het buitenland. Mede hierdoor kan fraude opgespoord worden.

Vanaf het eerste kwartaal van 2008 is een dergelijk onderzoek uitgevoerd waarbij voor het eerst specifiek gekeken is naar de relatief kleine groep van uitwonende kinderen onder de 16 jaar in Marokko en Turkije. Gezien de aard van de bevindingen bij deze laatste groep zijn deze in oktober 2008 in een intern werkdocument neergelegd.

Bij het onderzoek ter plaatse zijn onregelmatigheden geconstateerd. De gevallen waarin de attachés hebben geconstateerd dat de kinderen mogelijk niet daadwerkelijk uitwonend waren, zijn ter behandeling overgedragen aan de SVB-vestigingskantoren. De Nederlandse SVB-kantoren pakken deze meldingen (als signalen van mogelijke fraude) op als onder-

¹ Van Hijum/Blok van 27-11-2008 (31 700 XV, nr. 27).

² Motie Ormel van 6-11-2008 (31 702, nr. 4).

³ Motie Dezentjé Hamming-Bleumink c.s. van 12-11-2008 (31 700 XVII, nr. 16).

⁴ Van de Camp/Kamp van 10-12-2008 (30 573, nr. 25).

deel van hun reguliere werk. In Nederland worden de beslissingen over terugvordering en eventuele sancties genomen. Overigens zijn daarmee mogelijk nog niet alle zaken afgehandeld: Overeenkomstig de «Aanwijzing Sociale Zekerheidsfraude» (Staatscourant 23 december 2008) is strafrechtelijke vervolging aan de orde als het schadebedrag € 10 000 of hoger is. Interne werkdocumenten als het onderhavige dienen de afhandeling van signalen en kunnen ook leiden tot aanscherping van de procedures. Zij worden niet gepubliceerd. Om die reden is het ook niet genoemd in het persbericht handhaving 2008 van de SVB (d.d. 12 maart 2008). Het is geen usance dat dergelijke interne rapporten openbaar gemaakt worden. De reden het document toch naar de Kamer te sturen, is dat het al in de openbaarheid is gebracht.

Nadat de behandeling van de genoemde signalen van de attachés is afgerond zal de SVB een rapport opstellen. Op dat moment is ook pas definitief in welke mate er daadwerkelijk sprake is van fraude. Dit rapport wordt door de Raad van Bestuur van de SVB vastgesteld. De definitieve resultaten worden opgenomen in de handhavingsrapportage 2009 die aan Uw Kamer wordt toegezonden.

Voorlopige bevindingen van het handhavingsonderzoek

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid had mevrouw Van Gent toegezegd de cijfers over het eerste kwartaal van 2008 inzichtelijk te maken; deze worden hieronder vermeld.

Wat betreft Marokko vermeldt het werkdocument de volgende cijfermatige gegevens.

Over het eerste kwartaal 2008 werd ten behoeve van 5476 in Marokko wonende kinderen een bedrag van € 1 475 376 aan kinderbijslag uitgekeerd. Er stonden in dat kwartaal in het kinderbijslagbestand 189 kinderen als uitwonend studerend geregistreerd, ten behoeve van wie op grond van het uitwonend zijn en de onderhoudsmate tweevoudige kinderbijslag werd toegekend. Dit betekent dat 3.5% van het totale aantal kinderbijslagkinderen in Marokko als uitwonend ten opzichte van de ouders staan geregistreerd. Van het totale uitgekeerde bedrag aan kinderbijslag ten behoeve van kinderen in Marokko werd 7.6% uitgekeerd ten behoeve van deze uitwonende kinderen.

De attaché in Rabat constateert dat 81 van de 150 in Marokko onderzochte uitwonende kinderen vermoedelijk niet daadwerkelijk uitwonend zijn, omdat mogelijk één van de ouders ook op het adres van het uitwonende kind zou wonen. Het betreft hier 42 gezinnen. Het merendeel van deze mogelijke fraudegevallen is nog in onderzoek bij de verschillende vestigingskantoren. Tot op heden zijn bij 12 aanvragers terugvorderingen ingesteld, waarbij een bedrag van € 45 159,57 is teruggevorderd. Tegen deze terugvordering hebben 6 aanvragers bezwaarschriften ingediend, waarop nog een beslissing moet worden genomen.

Wat betreft Turkije vermeldt het werkdocument de volgende cijfermatige gegevens.

Over het eerste kwartaal 2008 werd ten behoeve van 2310 in Turkije wonende kinderen een bedrag van € 658 612 aan kinderbijslag uitgekeerd. Er stonden in dat kwartaal in het kinderbijslagbestand 182 kinderen als uitwonend studerend geregistreerd, ten behoeve van wie op grond van het uitwonend zijn en de onderhoudsmate tweevoudige kinderbijslag werd toegekend.

Dit betekent dat 7.8% van het totale aantal kinderbijslagkinderen in Turkije als uitwonend ten opzichte van de ouders staan geregistreerd. Van het totale uitgekeerde bedrag aan kinderbijslag ten behoeve van kinderen in Turkije werd 17.1% uitgekeerd ten behoeve van deze uitwonende kinderen.

Van de 88 op uitwonend zijn onderzochte kinderen in Turkije heeft de attaché in Ankara bij 27 kinderen geconcludeerd dat deze mogelijk niet daadwerkelijk uitwonend zijn. Het betreft hier 16 gezinnen. Het merendeel van deze mogelijke fraudegevallen is onderzocht door de betrokken vestigingskantoren. Dit heeft ertoe geleid dat tot op heden bij 6 aanvragers terugvorderingen zijn ingesteld, waarbij een bedrag van € 46 056,22 is teruggevorderd. Tegen deze terugvordering hebben 3 aanvragers bezwaarschriften ingediend, waarop nog een beslissing moet worden genomen.

De minister voor Jeugd en Gezin,
A. Rouvoet